

UZAKLARIN ÇAĞRISI

Geçtiğimiz dönemlerde olduğu gibi yeni dönemde de ODTÜ'lü gezginler olarak ayda bir toplanıp gezi izlenimlerimizi dostlarımızla, diğer gezgin arkadaşlarımızla paylaşmayı sürdüreceğiz. Bunun ötesinde, olanaklarımız el verdiğince, ülkemizin gezginlerini Kulübümüze davet edip renkli söyleşiler eşliğinde gezginlerimizi üyelerimizle buluşturmayı arzuluyoruz. Önceki dönemlerde olduğu gibi yeni dönemde de uzakları yakın etmeye çalışacağız.

Gezginlerin izlenimleri her geçen gün daha fazla ilgi çekiyor. Ülkemizde ve dünyada "gezi edebiyatı" alanında birbirini ardına ilginç kitaplar yayımlanıyor, coğrafya ve gezi dergilerinin sayfalarında zamanda ve mekândaki yolculuklarından edinilen renkli izlenim yazıları daha fazla yer bulabiliyor, bu yazılar ilgi ve beğeniyle okunuyor. Kitabevi raflarında artık gezi edebiyatı için özel bölümler açılıyor. Gezginler

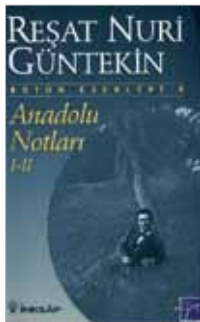
için bunlar kuşkusuz sevindirici gelişmeler. Gezi Kulübü olarak yeni dönemde "gezi edebiyatı" alanındaki gelişmelerle daha yakından ilgilenmeyi düşünüyoruz.

Bir de başrolde şehirlerin yer aldığı, odağında kentler olan sinema filmleri var. Bugüne değin konusu örneğin Roma'da, Paris'te, Rio'da, Tokyo'da, Madrid'te, Kahire'de, New York'ta, Moskova'da, Venedik'te, Münih'te, İstanbul'da geçen öyle çok film var ki. Yeni dönemde unutulmaz kent ve yolculuk filmlerini de konuşmayı arzuluyoruz.

Olabilirse, yeni dönemde, "gezi fotoğrafları" alanında belleklerde yer etmiş kült fotoğraflarla birlikte yenilikçi gezi fotoğrafları üzerine konuşmayı da gündemimize almak istiyoruz.

Gezi Edebiyatı

Geçmişte seyyahların seyahatnameleri olmasa uzak zamanların insanlarını, ülkelerini, kentlerini, hanlarını, kervansaraylarını, sokaklarını, pazar yerlerini, evlerini, yemeklerini, dillerini, müziklerini, dağlarını, ovalarını, nehirlerini, göllerini, gündelik hayatlarını yeterince özümseyip kendi hayat hikâyelerimize ortak edemizdik. İnsanlık tarihini gündelik hayatlar üzerinden

bizlere tanıtan en verimli ürünler arasındadır seyahatnameler. Örneğin ne zaman bir "17. Yüzyılda Osmanlı beldeleri" üzerine bir bahis açılrsa söz döner dolaşır Evliya Çelebi'nin o belde hakkında ne dediğine gelir dayanır. Günümüzün beldeleri söz konusu olduğunda da söz yine döner dolaşır bir seyyahın gözüyle "bir zamanlar bu beldeler"ine gelir dayanır...

Çin seddini, Kubilay'ı biz tarih kitaplarından çok Marco Polo'nun *Dünyanın Hikâye Edilişi* adlı seyahatnamesinden tanır, biliriz. Tancalı *İbni Battûta'nın ünlü seyahatnamesi* İbn Battûta Seyahatnamesi olmasa İskenderiye'nin, Kahire'nin, Asya'nın, Endülüs'ün ruhuna dokunabilir miydik? Kâtip Çelebi'nin *Cibannüma'sı* olmasa bir dönemin Osmanlı coğrafyasını nereden bilecektik?

Yazı
İbrahim BERKSOY (ME 91)

Seyyahları "seyahatnameler" yazardı, günümüz gezginleri ise "gezi yazıları" yazıyor. Ahmet Haşim'in Bize Göre'si, *Frankfurt Seyahatnamesi*, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Beş Şehir*, Reşat Nuri Güntekin'in *Anadolu Notları* gezi edebiyatımızın ilk akla gelen örneklerinden.

Çok değil, on – onbeş yıl öncesine değin kitabevi raflarında "gezi kitapları" adı altında özel bir bölüm bulunmazdı. Gezi edebiyatı ürünleri, birer sığıntı gibi kitabevi raflarının değişik bölümlerine dağıtıldı. Şimdi artık kitabevlerinde "gezi kitapları"na ayrılmış özel raflar var; şehir ve ülke rehberleri, seyahatnamelerin yeni basımları, gezi edebiyatı ürünleri giderek daha fazla okunuyor. Bir yaşam biçimi olarak "gezinlik hâli" gelişip yaygınlaştıkça, gezi kitapları da giderek daha fazla ilgi görüyor; buna bağlı olarak, gezginler de gezginliklerini gezip görmekle sınırlamayıp, izlenimlerini anlatmaya yöneliyorlar...

Gezginlerin kaleminden yurt ve dünya izlenimlerini okumak hem keyifli hem de heyecan vericidir...

"Gezi Kitaplığı"ndan

- 1- **Seyahatname, Evliya Çelebi**
- 2- **Kitab-ı Bahriye, Piri Reis**
- 3- **Cihannüma, Kâtip Çelebi**
- 4- **Frankfurt Seyahatnamesi, Ahmet Haşim**
- 5- **Brezilya Seyahatnamesi, Abdurrahman Efendi**
- 6- **İbn Battûta Seyahatnamesi, İbn Battûta**
- 7- **Anadolu Notları, Reşat Nuri Güntekin**
- 8- **Anadolu Manzaraları, Hikmet Birand**
- 9- **Beş Şehir, Ahmet Hamdi Tanpınar**
- 10- **Mavi Yolculuk, Azra Erhat**
- 11- **Doğuya Yolculuk, Gerard de Nerval**
- 12- **İstanbul, Edmondo de Amicis**
- 13- **Erzurum'a Yolculuk, Puşkin**
- 14- **Dünyanın Hikâye Edilişi, Marco Polo**
- 15- **Seyir Defteri ve Keşif Yolculukları Günlüğü, Kristof Kolomb**

PARİS İŞİLTİSİ

Yazı&Fotoğraflar
İbrahim BERKSOY (ME'91)

Paris, Avrupa'nın belki de en ışıltılı kentidir. Kültürün, sanatın, modanın, kozmetiğin merkezi; Avrupa'nın başkentidir. Aralarında tarihi Sorbonne Üniversitesi'nin de bulunduğu 17 üniversiteye, 300'den fazla sinemaya, 100'ü aşkın müze ve tiyatroya ev sahipliği yapan bir başkentin adıdır Paris...

Yıllar önce Japonya'da 6 ay süreli bir grup eğitimine katılmıştım. Eğitim merkezinde her ay kursiyerlerle Japon ailelerini bir araya getiren tanışma/buluşma partileri düzenlenirdi. Yemekli, müzikli, renkli, eğlenceli partilerdi. O partilerden birinde tanışmıştım Japon Nagano ailesiyle. Bayan Yuko Nagano geleneksel Japon sanatlarına meraklı, bir dönem Almanya'da çalışmış, Almandan Japoncaya çeviriler yapan, incelikli genç bir hanımdı. Eşi Norio Nagano, yaşadıkları Munakata şehrinin belediyesinde ekonomi araştırmacısı olarak çalışan, sinemaya meraklı bir memurdu. Zaman içerisinde arkadaşlığımız, dostluğumuz gelişti. Hafta sonlarında birlikte müzeleri, sanat galerini gezmeye başladık. Norio ile birlikte Japonların ünlü hızlı treni "şinkansen"le çıktığımız Hiroshima, Osaka ve Kyoto gezilerimiz onca yıl sonra hâlâ aklımda... Dostluğumuzun giderek gelişmesiyle birlikte Yuko ve Norio değişik zamanlarda ülkemize gelip misafirim oldular. Birlikte İstanbul'u, Kapadokya'yı, Ankara'yı gezip dolaştık. Ben de Japonya'da onların misafiri oldum. Türk ve Japon kültüründe gündelik yaşamdaki şaşırtıcı benzerlikleri birlikte yaşayarak görüp öğrendik. Gündelik hayatlarımızdaki güzel benzerlikler bizleri birbirimizle daha da yakınlaştırdı.

Paris'te Norio ile birlikte geçirdiğimiz dört güzel günün hikâyesi Yuko'dan aldığım bir e-posta ile başladı. Yuko, mektubunda Norio'nun bir hafta süreyle Londra'ya gideceğini, bu süre zarfında kendisiyle Londra'da buluşup birkaç gün geçirebileceğimi bildiriyordu. Yıllar önce,

Atatürk Havalimanı'nda birbirimizden ayrılırken, Türkiye ile Japonya arasındaki uzaklığı da düşünerek, bir dahaki sefere Avrupa'da bir yerde buluşabileceğimizi bildirmiştim kendilerine. Yuko da bu dileğimi anımsayıp Norio ile Londra'da buluşabileceğimi bildirmişti. Ben de hemen Yuko'nun mektubunu yanıtlayıp yıllar sonra dostum Norio ile buluşmaktan, birlikte birkaç güzel gün geçirmekten mutlu olacağımı bildirdim. Ancak küçük bir sorun vardı. İngiltere yeşil pasaporta da vize istiyordu; uzun vize işlemleriyle uğraşmak yerine Paris'te buluşmayı teklif ettim Norio'ya. Nasılsa Londra'dan Manş tüneliyle kolayca gelinebiliyordu Paris'e. Anlaştık.

Böylelikle geçen yaz Paris'te dört güzel gün geçirdik Paris'te Norio ile birlikte...

O dört güzel günde bir kez daha hayran kaldım akşamları Paris ışıltısına... Otelimiz Opera civarındaydı. Akşamları her yer ışıltılıydı. Opera meydanı ile birlikte Paris'in ünlü alışveriş merkezi "Galeries Lafayette" şehrin ışıklarına ışık katıyordu. Neon ışıklı tabelalarıyla Japon lokantaları hemen fark ediliyordu. Norio bu bölgede hiç yabancılık çekmedi... Daha önce Viyana'da ışıklar altındaki ünlü opera binasını görmüş, çok etkilenmiştim. İç ve dış mimarisiyle opera binası, opera meydanı, meydandan şehrin ışıklar altındaki bulvarlarına açılan çevre düzenlemesi görülmeye değerdi. Aynı etkilenmeyi Budapeşte'de de yaşamıştım. Viyana'daki opera binasının daha küçük ölçekli olarak yapılmış opera binası ile birlikte geniş opera meydanı Viyana'daki gibi Budapeşte'de de ışıltılıydı... Paris'te de aynı duygularla geçtim ışıklar altındaki opera binasının önünden... Avrupa kentlerinde gördüğüm ışıltılı opera binalarını, opera meydanlarını İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de görememek öylesine hüznün verici ki...

Norio ile birlikte Paris'i gezerken ikimizin de aklımızdan sanırım aynı şey geçiyordu: Paris, her şeyden önce ışıltılı bir kenttir, Fransızların deyimiyle "ville lumière"dir, "ışıkların şehri"dir... Seine Nehri boyunca 1 saatlik tekne turunda seyrine doyamadığımız ışıklar altındaki Paris akşamı ikimiz için de unutulmazdı... Bir de Montparnasse tepesinden şehri seyran edişimiz...Gecenin büyüleyiciliğinde ışıklar altındaki Eiffel Kulesi, Louvre Müzesi, Notre Dame katedrali, nehrin üzerine kurulmuş köprüler (Pont Alexandre III, Pont Neuf, Pont des Arts...) eşsiz bir görsel şölenin geçit resmi gibiydi... Bu geçit resmini hayranlıkla izlerken Paris'in aynı zamanda bir "anıtlar kenti" olduğunu anlamamak ne mümkün...

İşıklar altındaki Paris'ten söz ederken Champs-Élysées (Şanzelize) bulvarından söz etmemek olmaz. Concorde meydanından başlayan ve Arc de Triomphe anıtının (Zafer Takı) bulunduğu Charles de Gaulle meydanında son bulan yaklaşık 2 kilometrelik bulvar en az Paris kadar ünlü, en az Paris kadar ışıltılıdır. Avrupa'da modanın, kozmetiğin kalbi Şanzelize bulvarında atmakta; bulvarın, dünyanın hemen her yerinden gelen gezginlerle her gün dolup taşması bunun en belirgin göstergesi.

İkimiz de kültüre, sanata, anıtlara, müzelere, kafelere meraklıyız ya; eski Paris'in sokaklarında dolaşırken kendimizi her nasılsa "Quartier Latin"de (Latin Mahallesi) buluverdik. Sorbonne'un hayat verdiği Quartier Latin, ünlü Odéon Tiyatrosu'yla, Pantéon Katedrali'yle, bir ortaçağ müzesi Cluny Müzesi'yle, tarihi kitabevleriyle, bir dönem şairlerin, yazarların, entelektüel kesimin uğrak yeri olmuş kafeleriyle (Cafe de Flore, Deux Magots vb.), Fransız mutfağının bütün lezzetlerinin sunulduğu lokantalarıyla, pazar yerleriyle, bulvarlarıyla, park ve bahçeyle eski Paris'te her yer yürüyüş mesafesindeydi. Dostum Norio ile birlikte eski Paris'in sokaklarında öylesine dolaşmak mutluluk vericiydi. Soluklanıp sohbet etmek için uğrak verdiğimiz Cafe de Flore'da içtiğimiz kahvenin tadı hâlâ aklımda; kırk yıl hatırı var ne de olsa...

Paris'e gelip de görmeden dönülmeyecek pek çok yer var kuşkusuz; ama dört kısa günde hangi birisini gezip görebilirsiniz ki? Norio ile birlikte tercihimizi Louvre Müzesi ile hemen karşısındaki d'Orsay Müzesi'nden yana kullandık. Dünyanın en ünlü müzelerinden Louvre'u görmeden nasıl dönebilirdik? 1200'lü yıllarda yapılmış Louvre sarayı Fransız Devrimi'nden sonra 1793'te müzeye dönüştürülmüş. O gün bugündür müze. Dünya mirasının bu ünlü müzesindeki tek değişiklik 1980'li yıllarda avlusuna eklenen cam piramit olsa gerek. Onun dışında

her şey olduğu gibi ve yerli yerinde. Kaçak kat çıkılmamış, yanında bir de AVM olsun denilmemiş...Her yıl yaklaşık 10 milyon kişinin ziyaret ettiği Louvre'un sergi salonlarında dolaşmak, galerilerde kalabalıklara karışmak, o havayı solumak mutluluk vericiydi. Gelmeden önce merak edip görmeyi çok istediğim İslam Sanatları Bölümü, "biz"den de izler taşıyan sanat eserleriyle, paha biçilmez İznik çinileriyle gerçekten etkileyiciydi. Vakit dardı; istemeyerek de olsa Louvre'dan ayrılıp St. Germain des Prés'deki d'Orsay müzesinin yolunu tuttuk. Müze, Paris'in en popüler müzeleri arasında. Müzede 19. Yüzyılın sanat akımlarının paha biçilmez ürünleri resim ve heykelleri görmek mümkün. Louvre, saraydan müzeye dönüştürülmüştü, d'Orsay da 1980'li yılların ortalarında tren garından müzeye dönüştürülmüş. Bu dönüşüm sırasında gar mimarisi korunmuş; burada da kaçak kat çıkılmamış, zevksizlik ürünü ekler, eklentiler "inşa" edilmemiş...Müzeyi gezerken bir an için Ankara'daki Resim ve Heykel Müzesi ile ilgili olarak Kültür ve Turizm Bakanı'nın Sayıştay raporundaki bulgular ışığında bir soru önermesine verdiği yanıtı anımsadım: "Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi'ndeki 256 parça eserin kayıp, 14 adet eserin kayıp/sahte (orijinalinden çekilmiş fotokopi), 32 eserin sahte olduğu, sahteler ile birlikte toplam 302 eserin orijinallerinin bulunmadığını açıkladı."

Uzun bir yoldan gelmiş, Paris'te birkaç güzel gün geçirmişseniz, gün içerisindeki uzun yürüyüşlerinizin birinde bir an için soluklanıp derin bir nefes almak için Jardin du Luxembourg'daki (Lüksemburg Parkı) banklardan birine oturmamış olamazsınız. 1600'lü yılların başından kalma bu güzelim park günümüzde öğrencilerin, gezginlerin vazgeçilmez buluşma adresleri arasında. Parktan söz eden kitaplarda, 19. yüzyılın sonlarında parkta bir tiyatro, bir müzik köşesi, seralar, arı kovanları, heykel ve modern sanat eserlerinin de sergilendiği bir limonluk, bir gül bahçesi ve yaklaşık yetmiş adet heykelin olduğu yazılı. Norio ile birlikte parkta havuzun kenarında bir süre oturup sonrasında Medici çeşmesinden su içtik... O sıcak yaz gününde Lüksemburg parkının serinliği, renklerin ahengi (Can Yücel'in deyimiyle "rengâhenk"), sözün büyüğü ikimizi de etkilemişti...

Norio ile birlikte Paris'te ışıklar altında dört güzel gün geçirdim. Göz açıp kapayınca kadar geçen bu dört kısa günde bir kez daha anladım ki Paris, Avrupa'nın belki de en ışıltılı kentidir. Kültürün, sanatın, modanın, kozmetiğin merkezi; Avrupa'nın başkentidir.

Louvre Müzesi

Notre Dame Katedrali

